

Ons kenmerk 2.022.040

Behandeld door Rick van Stavereen

E-mail rvanstaveren@energie-nederland.nl

Datum 26 augustus 2022

Onderwerp Reactie Energie-Nederland op de internetconsultatie
Subsidieregeling opschaling hernieuwbare waterstofproductie via elektrolyse

Geachte mijnheer, mevrouw,

Energie-Nederland geeft via middels deze brief graag haar reactie op de internetconsultatie Subsidieregeling opschaling hernieuwbare waterstofproductie via elektrolyse.

Energie-Nederland is blij te zien dat er op korte termijn een regeling wordt opengesteld voor de opschaling van waterstofproductie via elektrolyse. Door nu de eerste projecten op te starten, kan waterstof een bijdrage leveren aan de ambities die zijn vastgesteld in het klimaatakkoord. Ook voor het halen van de doelen uit het Fit For 55 pakket is de snelle opschaling van elektrolysecapaciteit een randvoorwaarde.

Creëer zekerheid over toekomstig groeipad elektrolyse

Echter, de voorliggende opschalingsregeling biedt slechts zicht op een openstelling in 2022 en geeft geen zekerheid over de periode daarna. Voor de verdere opschaling van de waterstofproductiecapaciteit en het halen van de klimaatdoelen is een programmatische aanpak cruciaal. Het Nederlandse succesverhaal van wind op zee komt voort uit een duidelijk uitrolpad voor tenders, waardoor investeerders en ontwikkelaars hun organisaties zo kunnen inrichten dat er een pijplijn aan projecten wordt gecreëerd, expertise wordt opgebouwd en er partnerschappen ontstaan.

Wij pleiten er daarom voor om zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen over het ingroeipad van elektrolysecapaciteit tussen nu in 2030, en het instrumentarium dat

daarbij hoort. Alleen zo is het mogelijk om van zo goed als 0 installaties op dit moment, in een uiterst korte periode te groeien naar in 2030 minimaal 3-4 GW (Klimaatakkoord) tot wel 9 GW (met binnenlandse productie voldoen aan RED3 conceptdoelen). Ter vergelijking, het Energieakkoord werd gesloten in 2013 en heeft in 9 jaar geleid tot een opgesteld offshore windvermogen van minder dan 4 GW. Vroege (duidelijkheid over) opschaling is dus essentieel om de doelen binnen bereik te houden.

Ook de omvang van de toekomstige tenders is hierbij een aandachtspunt. Veel ontwikkelaars werken aan projecten van 100 MW of meer. Die projecten komen dus niet in aanmerking voor deze eerste ronde waarbij 50 MW het maximum is. Indien er in de nabije toekomst tenders worden georganiseerd voor projecten van grotere omvang, wachten de ontwikkelaars liever op deze toekomstige tenders, terwijl anders opsplitsing een optie zou zijn. Door nu duidelijkheid te verschaffen kunnen ontwikkelaars kiezen welke projecten uit hun portfolio, ze wanneer indienen, zodat een efficiënt groeipad ontstaat.

Beschikbaar budget lijkt te laag voor behalen doelstellingen

In totaliteit is voor de opschalingsregeling € 250 miljoen beschikbaar, met als doel om daarmee ongeveer 100 tot 150 MW aan elektrolyseprojecten te stimuleren. Dit budget lijkt momenteel onvoldoende om het beschreven doel te halen. Door de internationale energie- en grondstoffencrisis zijn zowel de materiaalkosten (CAPEX) als de energiekosten tijdens de exploitatie (OPEX) sterk toegenomen. Wij verwachten dat er slechts budget is voor ongeveer 50 MW aan elektrolysecapaciteit, wat zou kunnen betekenen dat er maar 1 project wordt ontwikkeld met de opschalingsregeling.

Daarmee komen zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve doelstellingen van deze opschalingsregeling in gevaar. De kwantitatieve doelstelling van 500 MW in 2025 en 3 tot 4 GW in 2030 wordt zo goed als onhaalbaar als niet in 2022 al wordt begonnen met de eerste projecten. Projecten die in 2022 subsidie toegekend krijgen komen pas op zijn vroegst in 2025 in bedrijf. Door slechts €250 miljoen beschikbaar te stellen zal de doelstelling van 500 MW in 2025 dus moeilijk gehaald kunnen worden (afhankelijk van de ontwikkelingen binnen de IPCEI en waterstofroute). Ook de kwalitatieve doelstelling om meerdere partijen ervaring te laten opdoen met de bouw van elektrolyseprojecten om zo een ecosysteem van bedrijvigheid te laten ontstaan en daarmee de randvoorwaarden voor grootschalige ontwikkeling te creëren wordt op deze wijze niet gerealiseerd.

Energie-Nederland pleit ervoor om nog dit jaar het budget van de opschalingsregeling aan te vullen om toch minimaal de originele doelstelling van 100 tot 150 MW mogelijk te maken, om zo de juiste randvoorwaarden voor snelle opschaling in volgende jaren te creëren.

Laat aan de transportmarkt geleverde waterstof, met instandhouding van een gelijk speelveld, in aanmerking komen voor HBE's

De huidige regeling geeft geen mogelijkheid om het opschalingsinstrument te combineren met de levering van waterstof aan de transportmarkt, en komt niet in

aanmerking voor de HBE's. Via HBE's krijgen hernieuwbare brandstoffen geleverd aan de transportmarkt extra waarde door de verplichting die gelden onder de Europese Renewable Energy Directive.

Energie-Nederland pleit ervoor om projecten die gebruik maken van het opschalingsinstrument toch in aanmerking te laten komen voor HBEs. Zo kunnen projecten mogelijk gebruik maken van de extra inkomsten en daalt de subsidie-intensiteit, waardoor er meer projecten kunnen worden ontwikkeld voor hetzelfde budget. Daarnaast is het uitsluiten van deze projecten minder toekomstbestendig: mogelijk wordt er in de toekomst ook een vergelijkbare jaarverplichting via certificaten ingevoerd voor de industrie, waardoor ook hier een extra waardestroom ontstaat, waarvoor dan ook moet worden gecorrigeerd. Logischer is om vooraf rekening te houden met beide systemen.

Indien een project gebruik maakt van HBE-inkomsten, moet hiervoor wel gecorrigeerd worden in de ranking van projecten. Projecten die gebruik maken van inkomsten uit de HBE-markt hebben namelijk minder subsidie nodig dan projecten die aan andere sectoren leveren, en zullen zo waarschijnlijk beter scoren op de ranking en eerder in aanmerking komen voor de subsidie. Projecten die geen toegang hebben tot HBE's zouden daardoor niet buiten de boot mogen vallen, opschaling van waterstof in andere sectoren is ook nodig.

Tijdens de operationele fase moet ook rekening worden gehouden met de additionele inkomsten uit de HBE-markt door voor deze inkomsten te corrigeren. Deze methode wordt ook toegepast binnen de SDE++ voor hernieuwbare elektriciteitsproductie, waar het subsidiebedrag wordt gecorrigeerd voor inkomsten uit de verkoop van Garanties Van Oorsprong (GVOs). Een vergelijkbare aanpak kan hier worden gevolgd.

Overigens is het ook mogelijk dat bepaalde elektrolyse projecten al deels gebruik maken van andere nationale of internationale stimuleringsregelingen. Ook voor dit soort additionele inkomstenstromen dient te worden gecorrigeerd.

Afwijzingsgronden zijn te breed gedefinieerd

In artikel 3.10 wordt een brede set aan afwijzingsgronden genoemd, waaronder als de productie-installatie bestaat uit gerecyclede materialen, als onomkeerbare investeringsverplichtingen zijn aangegaan of met "activiteiten" is gestart voordat de aanvraag is ingediend. Energie Nederland pleit ervoor om deze eisen nogmaals kritisch te beoordelen om geen goede projecten uit te sluiten en niet onnodig rechtsonzekerheid te creëren. In de tabel met artikelsgewijze inbreng gaan we in op een aantal individuele punten binnen artikel 3.10, dit is geen limitatieve lijst.

Reactie op specifieke consultatie-vragen

Als branchevereniging zullen wij geen antwoord geven op de in de consultatie geformuleerde project-specifieke vragen, en laten het aan onze leden om in te gaan op individuele projecten. Vanzelfsprekend hebben wij wel gereageerd op de consultatie van

de Europese Commissie over de eisen zoals neergelegd in de delegated act. Een kopie van die reactie vindt u voor de volledigheid bijgevoegd.

Onze verdere reactie geven wij artikelsgewijs:

Artikel	Huidige voorstel	Reactie Energie-Nederland
2.1	De elektrolyse installatie produceert waterstof bij een druk van maximaal 30 bar	Het is nog onduidelijk op welk drukniveau waterstoftransport zal plaatsvinden, naar verwachting wordt dit 50 bar. Energie-Nederland pleit ervoor om aan te sluiten bij de te verwachting druk in het waterstofnetwerk.
2.2	De installatie heeft een maximaal vermogen van 50 MW elektrisch	Is het mogelijk om subsidie aan te vragen voor een project groter dan 50 MW waarbij de opschalingsregeling wordt gebruikt om de onrendabele top van een deel van het project af te dekken, terwijl andere delen van het project via andere subsidies of maatregelen wordt gefinancierd
2.2.2.a	In scope: productie-installatie voor waterstof die met een directe lijn is gekoppeld aan een productie-installatie voor de productie van hernieuwbare elektriciteit uit wind- of zonne-energie	De huidige formulering lijkt een in een windturbine geïntegreerde productie-installatie voor waterstof uit te sluiten. Daarom voorstel om dit als volgt aan te passen: “met een directe lijn gekoppeld <u>dan wel rechtstreeks verbonden</u> aan een productie-installatie voor de productie van hernieuwbare elektriciteit uit wind- of zonne-energie”
3.1	De rangschikking is afhankelijk van of de installatie is gekoppeld aan het elektriciteitsnet of een directe lijn heeft.	Het is onduidelijk waarom het type installatie belangrijk is voor de rangschikking van projecten. Het instrument zou niet moeten sturen op het type elektriciteitsvoeding.
3.1.3	De rangschikking vindt plaats op basis van het aangevraagde bedrag per MWe geïnstalleerd vermogen	E-NL pleit ervoor om te rangschikking op basis aangevraagd bedrag per PJ waterstofproductie. Zo wordt gestuurd op efficiënte productie.
3.4	Het project moet een toegekende vergunning hebben	Vergunningsverlening is lastig i.v.m. huidige stikstofproblematiek. Voorstel voor alternatieve formulering: “De aanvraag voor subsidie gaat vergezeld van <u>het onderdeel Milieu van de vergunning</u> ”

		<p>die op grond van artikel 2.1, eerste lid, onderdeel e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht noodzakelijk is voor het oprichten en in werking hebben van de productie-installatie voor waterstof.”</p> <p>NB: in de toelichting staat ook dat het gaat om het milieudeel (dus niet ook het bouwdeel), maar dit blijkt nu niet uit het betreffende artikel. Overigens is er in dat geval formeel nog geen sprake van een (toegekende) vergunning, maar van een beschikking.</p>
3.7	Er is een transportindicatie van de netbeheerder nodig	Onduidelijk is of het hier een transportindicatie voor elektriciteit of het waterstofnetwerk betreft. Indien het het elektriciteitsnet betreft, zou hier rekening gehouden moeten worden met een eigen (direct verbonden) hernieuwbare opwekinstallatie. Indien het het waterstofnetwerk betreft zou hierbij rekening gehouden moeten worden met afname buiten een transportnetwerk om.
3.10.f	Er mogen geen hergebruikte materialen worden gebruikt	Het hergebruik van materialen (punt f) zal juist bijdragen aan de duurzaamheid van het project. Er is weinig risico op verplaatsing van elektrolyzers gezien er wereldwijd slechts 300 MW in bedrijf is.
3.10.g	Er mogen geen onomkeerbare investeringsverplichtingen zijn aangegaan	Wat betekent in “onomkeerbaar”? In het juridische verkeer zijn verplichtingen in feite altijd omkeerbaar. Zelfs contractuele verplichtingen kunnen worden ontbonden (eventueel tegen een schadevergoeding). Het is daarnaast niet duidelijk wat een “investeringsverplichting” betekent. Een finale investeringsbeslissing wordt intern door een bedrijf genomen. Een verplichting wordt daarentegen aangegaan jegens een derde. In welk geval is dan sprake van een verplichting en welke zou de derde partij zijn in deze? Investerings zouden met de voorgestelde formulering ook investeringen kunnen omvatten in bijvoorbeeld de aankoop van grond of de

		aanleg van essentiële infrastructuur. De realisatietijd van 3 jaar na toekenning van de subsidie vereist dat de nodige voorinvesteringen reeds zijn gedaan. Dat kan in de huidige markt ook betekenen dat bepaalde onderdelen met lange levertijd reeds zijn besteld.
3.10.h	Er mag nog niet zijn gestart met “de activiteiten” voordat de aanvraag is ingediend	Het starten van activiteiten voordat een subsidieaanvraag wordt gedaan is onvoorkomelijk, denk hierbij aan het ontwerpen van de installatie, vergunningen, het plannen van het project maar bijvoorbeeld ook het bestellen van componenten met een lange levertijd. Activiteiten zou daarmee duidelijker moeten worden gedefinieerd, bijvoorbeeld als “productie van waterstof”
3.10.i	Het mag niet aannemelijk zijn dat de activiteiten ook zonder subsidie zouden worden uitgevoerd	Het lijkt de bedoeling te zijn om niet-additionele projecten uit te sluiten van subsidie. Deze uitsluitingsgrond overlapt daarmee met punt g. Overstimulering wordt al voorkomen door de bepalingen in Artikel 3.12 (geen overstimulering), de vereisten voor de kostenberekeningen en de correctiebedragen. Het is niet duidelijk wat “aannemelijk” betekent. Het begrip “belangrijke vertraging” is niet gedefinieerd. Het begrip “de activiteiten” is ook niet gedefinieerd. Het lijkt bij activiteiten om meer te gaan dan de “productie-installatie voor waterstof”, maar onduidelijk is welke activiteiten wel en welke niet. Vanwege de overlap en de onduidelijkheid, die leidt tot rechtsonzekerheid, stellen we voor om één helder peilcriterium voor additionaliteit vast te stellen en punt i te schrappen.
3.10.j	De financiële haalbaarheid van het project is niet afhankelijk van andere nog te verkrijgen subsidies	Ook dit punt is te breed geformuleerd. Mogelijkerwijs dat de (potentiële) afnemer van de geproduceerde hernieuwbare waterstof nog wel afhankelijk is van een subsidie. Denk

		<p>bijvoorbeeld aan een industriële partij die een productieproces moet herzien zodat waterstof gebruikt kan worden. Een ander voorbeeld is de warmtevoorziening in de gebouwde omgeving, waarbij verwarmingsketels geschikt voor waterstof nog afhankelijk zijn van subsidie. Indien dergelijke afnemers de subsidie niet zouden ontvangen, kan hiermee ook de afzet van waterstof van de waterstofproductie-installatie in de problemen komen. Er is immers nog geen liquide waterstofmarkt en waterstof kan (nog) niet op elke locatie in Nederland worden ingevoerd in een waterstofnet.</p> <p>Energie Nederland stelt daarom voor om dit punt meer specifiek te formuleren, zoals “de financiële haalbaarheid van de realisatie van de productie-installatie voor waterstof of de productie van hernieuwbare waterstof afhankelijk is van andere nog te verkrijgen subsidies <u>voor de productie-installatie</u>”</p>
4.7	<p>Installatie bevindt zich in Nederland of binnen de EEZ. Dit betekent dus dat productie-installaties voor waterstof op zee binnen de scope vallen.</p>	<p>In 3.4 wordt echter gesproken over een omgevingsvergunning, wat alleen relevant is voor op land en in de territoriale zee (uitgezonderd windparken met een windvergunning in de territoriale zee). Dit lijkt inconsistent. Daarom voorstel om artikel 3.4 lid 1 én lid 2 uit te breiden voor projecten op zee met “of watervergunning en/of windvergunning”. Dat zijn de mogelijk benodigde ‘ruimtelijke’ vergunningen voor een waterstofinstallatie op zee.</p>